

BTTR450OMA Gazdaság- és társadalomtörténet szem. (A római vidék gazdasága és társadalma) 2023/2024/-I.

Szerda 10.00-12.00, Főépület 407/E.

Dr. Takács Levente

Az óra menete

- 1) Bevezetés: a források
- 2) Tájalakítás és földosztás a rómaiaknál
Forrás: RTCh 27. RSzöv. 3.12. RgdA 16. CTh 7.20.8.
Olvasmány:
http://www.romaikor.hu/romai_epiteszet/romai_foldmeres/a_romai_foldmeres/cikk/a_centuriatio__elmelet_es_gyakorlat
- 3) Kisbirtok, középirtok, nagybirtok
Forrás: Cato XIII. 11. 1-5. Vergilius: *Georg.* 4.95-116.; Plinius *ep.* 5.6.
Olvasmány: Alföldy G.: *Municipális ...* 1959
- 4) A villa-gazdaság (villa rustica, vilicus, procurator)
Forrás: R.Szöv.: 3.5; 3.7; 3.14; 3.47.; Cato: A földművelésről II.2-VII.5 (~ RSzöv 3.9);
Olvasmány: Maróti 1974
- 5) A vidéki rabszolgaság (Zárthelyi dolgozat 1.)
Forrás: RTCh 99. R.Szöv 4.1.18. 4.2.2.
Olvasmány: Takács – Gacsal 2016.
- 6) Colonusok és a bérleti rendszer
Forrás: RTCh 94. Columella 1.17. Plinius *ep.* 9.37.,
Olvasmány: Havas-Hegyi-Szabó 2007, 758-768.
- 7) A vidéki városok típusai, szervezete
Forrás: RTCh 79. R.Szöv 4.4.1. és 4.4.3.
Olvasmány: Szabó 2014.
- 8) A vidéki települések társadalma
Forrás: RTCh 37 és 78. R.Szöv 2.30; 3.29; 4.4.12.
Olvasmány: Alföldy: *Társadalomtörténet* 122-151.
- 9) Életviszonyok, életmód, élelemtermelés
Forrás: RTCh 71. RSzöv 4.2.21; 4.2.24. [Vergilius]: *Moretum*
Olvasmány: Braudel 1996, 243-258.; Havas-Hegyi-Szabó 2007, 255-258.
- 10) Zárthelyi dolgozat 2.
- 11) Ellenőrzés, értékelés

A jelenléti oktatás időszakában a kurzus az órarendi helyen és időpontban személyes jelenléttel kerül megtartásra. Amennyiben a szemeszter során távolléti, online oktatási időszakra kerül sor az óra órarendi időpontjában tartott webex vagy egyéb alkalmazás segítségével az elearning rendszeren keresztül online kerül megtartásra. A jelenlét kötelező. Az érvényes jelenléthez hang- (és lehetőség szerint képi) kapcsolat, valamint az adott alkalomhoz rendelt rövid teszt kitöltése szükséges. Az esetleges távolléti, online oktatási időszakra eső számonkérések követelménye nem változik, a zárthelyi dolgozatokat ez esetben online (e-learning) teszt formájában teljesítik a hallgatók

ZH1 anyaga: a felsorolt források és olvasmányok (1-4.), az órai diasorok és az órán elhangzottak.

ZH2 anyaga: a felsorolt források és olvasmányok (5-9), az órai diasorok és az órán elhangzottak.

Értékelés: a zárthelyi dolgozatok (25+25 pont) és az órai munka (10 pont) alapján.

Irodalomjegyzék

RSzöv = Borhy László (szerk.): Római történelem szöveggyűjtemény. Budapest, Osiris, 2003.

RTCh = Római történeti chrestomathia, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1963/1996.

Alföldy Géza: Municipális középirtokok Aquincum környékén. *Ant.Tan.* 6 (1959) 19-30.

Alföldy Géza: Római társadalomtörténet. Budapest, Osiris, 2000.

Braudel, F.: A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában I., Budapest, Akadémiai-Osiris, 1996.

Grüll Tibor: Az utolsó birodalom. Budapest, Typotex, 2007.

Grüll Tibor: „Ubique fines” Határok és határkövek a római birodalomban. *Ókor* 12/1 (2013) 47 skk. http://okorportal.hu/wp-content/uploads/2013/10/Okor_2013_1_nyomdanak_047.pdf

Grüll Tibor: A Római Birodalom gazdasága. Budapest, Gondolat, 2017.

Hahn István: Patrimonium és res privata. *Ant.Tan.* 2 (1955) 85-90.

Havas L. – Hegyi W.Gy. – Szabó E.: Római történelem. Budapest, Osiris, 2007.

Kovács Péter: A „katonai territorium” és a veterani et cives Romani szervezet. *ArchÉrt* 123-124 (1996) 49-62.

Maróti Egon: A vilicus és az itáliai villa-gazdaság. *Ant.Tan.* 21 (1974) 189-203.

Takács L.: A római földmérés. Máriabesnyő, Attraktor, 2014.

Takács L. – Gacsal D.: A római rabszolgaság. *Korall* 63 (2016) 54-68.

Tomasz Jenő: A római földkérdés (a köztársaság). Budapest, Parthenon, 1943.

Visky Károly: Ager vectigalis és tartományi földtulajdon. *Ant.Tan.* 3 (1956) 257-267.